

Årgång 30 | Nr 1 | 2017

PARNASSIA

Föreningen Smålands Flora

Föreningen startade år 1982.

Medlemsavgiften för 2017 är 100 kr och för familjemedlemsskap är avgiften 25 kr. För detta får du möjlighet att delta i föreningens aktiviteter! Fullbetalande får dessutom *Parnassia* (2 häften om året, tillsammans minst 32 sidor).

Föreningens plusgiro: 66 29 27 -3

Styrelse 2016-2017

Ordförande: Tomas Burén, Adelgatan 11A, 393 50 Kalmar
Tel 070-356 46 97. E-post tomas.buren@netatonce.net

Vice ordförande: Margareta Edqvist, Syrengatan 19, 571 39 Nässjö
Tel 0380 - 106 29. E-post margareta.edqvist@telia.com

Sekreterare: Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 32 Karlskrona
Tel 0455 - 31 17 41. E-post cotula@gmail.com

Kassör: Uno Pettersson, Vårlöksvägen 7, 352 51 Växjö
Tel 0470-751734. E-post uno_p@hotmail.com

Per Darell, Rökesvens väg 14, 342 34 Alvesta
E-post per.darell@netatonce.net

Johan Blomby, Trängsled Lillegård 3, 355 95 Tävelsås
Tel 0703-273961. E-post jblomby@gmail.com

Tomas Fasth, Högemålen 2, 563 91 Gränna
Tel 073 - 063 15 06. E-post tomasfasth@telia.com

Mats Halling, Helgsjö 2, 593 92 Västervik
Tel 0490-921 01. E-post mats.halling@hushallningssallskapet.se

Åke Rühling, Humlekärrshultsvägen 10, 572 41 Oskarshamn
Tel 0491 - 771 61. E-post ake.ruhling@telia.com

Nicklas Strömberg, Sågverksvägen 10, 570 84 Mörlunda
Tel 070 - 205 49 78. E-post: nicklas.stromberg@anthus.nu

Tommy Nilsson, Villagatan 8, 570 80 Virserum
Tel 0495 - 301 31. E-post: tommy@virserum.com

Slätterblomma
Parnassia palustris

Omslagsbild: Klockljung. Foto: Irena Schäfer.

Kärren vid Berghem

– mer kvar att upptäcka

▪ **Tomas Burén**

Den 21 augusti anordnade föreningen en exkursion till Berghem, mellan Nybro och Orrefors. Där finns ett välundersökt sluttande kärr, som bland annat beskrivs som ett utflyktsmål i Smålands flora (Albinsson 2007) och som även finns med som ett klass 2-objekt i naturvårdsprogrammet för Kalmar län (Forslund 1997). Kärrret, som på den ekonomiska kartan kallas Dybrokärret och Hassagölen, är främst känt för sina förekomster av arter med västlig utbredning i Småland, till exempel myrtilja *Narthecium ossifragum*, klockljung *Erica tetralix* och dysäv *Eleocharis multicaulis*. På kartan ser man att det

kända kärret ingår i ett större system med våtmarker, som inte uppmärksamats varken under vår landskapsflora-inventering eller i andra sammanhang. Det verkade därför spännande att titta närmare på ett par av dessa kärr.

Crister Albinsson och jag själv som planerat exkursionen fick sällskap av Susann Forsberg och Irena och Peter Schäfer. Efter att ha kollat att de kända förekomsterna av revig blodrot *Potentilla anglica* och knärot *Goodyera repens* fanns kvar bestämde vi oss för att sikta på ett par kärr norr om det välkända kärret. Vi följde ett dike som förbinder

Det första av de av de beskrivna kärren. Foto: Peter Schäfer.

kärren och så fort vi kom fram till det första ”nya” kärret kunde vi konstatera att de västliga arterna fanns även där. Myrtilja och klockljung fanns i mängd och för övrigt hittade vi bland annat småsileshår *Drosera intermedia*, nålstarr *Carex dioica*, ängsvädd *Succisa pratensis* och jungfrulin *Polygala vulgaris*.

Vi fortsatte lite längre åt NV till ett kärr runt Hampegöl. Även här möttes vi av myrtilja och klockljung. Vi hittade även brunag *Rhynchospora fusca*, dysäv

och dystarr *Carex limosa*. Bläddrorna *Utricularia* spp., var tyvärr inte i skick för att låta sig artbestämmas.

Efter att ha intagit matsäcken tyckte vi att det fick räcka med kärr och åkte i stället vidare till den närliggande byn Madesjö-Gränö. Enligt ängs- och betesmarksinventeringen skulle här finnas både slättergubbe *Arnica montana* och granspira *Pedicularis sylvatica*, men ingen av arterna fanns registrerade som floraväktarlokaliter. På vägen till den

Bladrosetter av slättergubbe i Madesjö-Gränö. Foto: Irena Schäfer.

betesmark norr om byn som skulle hysa dessa arter passerade vi en liten damm, där brunag och rundsileshår *Drosera rotundifolia* växte i strandkanten. Betesmarken visade sig vara en fin, mycket mager och delvis fuktig mark. Efter lite letande hittade vi mycket riktigt ett par hundra bladrosetter av slättegubbe. Någon granspira lyckades vi däremot inte återfinna, trots att lämpliga biotoper fanns. I stället hittade vi borsttåg *Juncus squarrosus*, som är ovanlig så här långt österut. Numera är den dessutom klassad som nära hotad (NT) på rödlistan.

I den närliggande byn Hälleberga-Gränö skulle det också finnas slättegubbe enligt ängs- och betesmarksinventeringen. På den angivna platsen hittade vi en till stor del igenvuxen betesmark och någon slättegubbe kunde inte hittas. Däremot fanns ett rejält bestånd med sommarfibbla *Leontodon hispidus* i vägkanten och brudborste *Cirsium heterophyllum* sågs på ett par ställen.

Exkursionen blev alltså lyckad, med många trevliga fynd och utmärkt väder, trots hot om regn. Alla noterade arter finns inlagda på Artportalen, så det finns möjlighet att se mer exakt var vi hittade dem. Vi hann inte undersöka områdena i detalj och med tanke på den något sena årstiden kan det finnas fler arter kvar att hitta. Det finns alltid intressanta växtlokaler att upptäcka för den som söker sig en bit bort ifrån vägarna och de mest välkända och lät-

tillgängliga områdena!

Referenser

- Albinsson, C. 2007. Brånahult och Kolsbygd. I: Edqvist, M. & Karlsson, T. (red.) Smålands flora, band 1: 239-240. SBF-förlaget, Uppsala.
- Forslund, M. (red.) 1997. Natur i Östra Småland. Länsstyrelsen i Kalmar län.

Tomas Burén, Adelgatan 11 A, 393 50 Kalmar. E-post: tomas.buren@netatonce.net

Du behövs som Floraväktare!

Floraväktarna är ett ideellt nätverk av naturintresserade personer som bevakar våra hotade kärlväxter genom återkommande besök på deras växtplatser.

Alla som är intresserade av växter och vår natur kan bli Floraväktare och hjälpa till i arbetet med att bevara våra arter och blomsterrika miljöer. Visst vill du delta? Du och Din medverkan är viktig för vår flora. Våra hotade växter behöver all den hjälp som landets Floraväktare kan ge!

Läs mer på Svenska Botaniska Föreningens hemsida:

<http://www.sbf.c.se/>

Är du intresserad kontakta

Margareta Edqvist, 0380-10629

margareta.edqvist@telia.com

Vattenveronikan vid Svartån – ett botaniskt äventyr att belägga dess förekomst i Hyllingen

▪ Tomas Fasth

En het högsommar dag utan hotande åskmoln i slutet av 1980-talet var som perfekt för en paddeltur. Planen var att från Ralången paddla uppströms den flacka fåran av Svartån fram till dess avkrok, Hyllingen, sammanlagt några km. En perfekt plan tyckte Jörgen Josefsson och jag då vi bar den tunga farkosten på våra axlar från Ralingsås höga moränkrön genom odlingslandskapet i slutningen mot sjön.

Bakom beslutet att paddla denna dag låg ett samtal med Thomas Karlsson. Han hade ringt och bitt oss göra en uppföljning av ett sensationellt fynd från året innan. Kjell Rönning, Tranås, hade rapporterat dikesveronika *Veronica catenata* från Hyllingen – ett nytt landskapsfynd om det verkligen var sant? Något belägg hade han inte tagit vilket var Thomas krav för att godkänna fyndet. ”Dit återvänder jag aldrig igen! Det var med livet som insats och jag trodde aldrig jag skulle ta mig därifrån!” Kjells svar på Thomas förfrågan ledde alltså in oss på denna vådliga expedition. Ingen av oss hade besökt platsen under vegetationsperioden innan men som rastplats för fåglar

är ju Hyllingen välkänd. Flera gånger hade jag lyckats förmå min familj att stanna till på färden mellan Stockholm och Bäckaby. Att vara två expeditionsdeltagare kändes betydligt tryggare än att ensam eftersöka fyndplatsen.

Att kanot skulle vara det bästa sättet att ta sig till Hyllingen insåg vi snabbt vid närmare eftertanke. Den lugnt flytande åns omgivning av hög vass och starr skulle vara svår att genomtränga medan vattenvägen inte skulle utgöra något hinder enligt vår slutsats. Hur Kjell burit sig åt året innan tog vi aldrig reda på. Thomas hade inte låtit särskilt övertygad om Kjells artbestämning kunde vi ana men även dikesveronikans närmaste släkting, vattenveronika *Veronica anagallis-aquatica*, är en sällsynthet i Småland. Det skulle bli en ny Smålandsart för mig oavsett vilken art som väntade vid Hyllingen.

Från Ralingsåsgården där vi hyrt vår kanadensare av scouterna var det bara att bära knappa 500 meter till stranden där vi snart hade fören riktad mot inloppet ett par km söderut. Packningen var knapp och innehöll knappast ens

någon matsäck utan bara det viktigaste som flora, lupp, fältpress, karta och kikare. Vattenflaskor hade vi säkert med oss i värmen. Från min position i fören hade jag koll i kikaren på vår kurs. Utloppet borde inte vara svårt att hitta även om vegetationen säkert dölde det väl. Ännu var det någon km kvar till änden av sjön men nu fick jag syn på mängder av fåglar i motljuset. Mitt ute i sjön stod vadare, änder och ... Vad betydde detta?? Inget vatten!! Torkan hade varit svår en längre tid i Småland denna sommar. Tillflödet till sjön var tydligen mindre än utflödet och avdunstningen. Detta var en missträkning som genast fick tankarna att snurra och med några bestämda paddeltag förmå kanoten att göra en helomvändning. Ingen idé att fortsätta söderut när vattnet var väck. Molokna paddlade vi tillbaka betydligt långsammare. Någon plan B hade vi inte i bakfickan. Inte heller lyckades vi kläcka någon alternativplan den halvtimme kanotfärden tillbaka tog.

När vi drog upp kanoten på land hände något helt oväntat. En bil med släp backade ner mot båtplatsen där några små plastbåtar med aktersnurror låg förtöjda. Tydligen var det en av dem som släpet var ämnat för. Ett ungt par klev ur bilen för att lossa förtöjningen och lägga fast vinschen medan vi berättade om planen att nå Svartån som misslyckats. Utan ansträngning vilade båten på vagnen och när den var surrad med remmar vände sig bilföraren mot oss och undrade om vi ville ha lift?! Vi

tvekade inte en sekund utan lyfte på kanoten och satte oss bredvid. Bilvägen till Svartån via det berömda vattenfallet Stalpet, Sydsveriges högsta, var inte mer än 2-3 km lång. Betydligt snabbare än sjövägen var vi framme vid bron över ån där vår lift slutade. I åfåran fanns i alla fall vatten!

Båtfararna skulle vidare till större vatten där torkan inte hade krympt sjöytan. Hur vi skulle bära oss åt på tillbakavägen var ett senare bekymmer... Nu var siktet inställt på Hyllingen!

Hyllingen är en krök av Svartån som nästan är helt avsnörd när inte högvatten fyller både våt- och odlingsmarker i dalsänkan söder om Ralången. Strömmen var väldigt svag och snart nådde vi fram till Hyllingens mynning i Svartån efter dryga 500 m paddling, ännu utan fynd. Nu började det bli besvärligt. Vattendjupet var minimalt och fåran obetydligt bredare än vår farkost. Att gunga i takt var enda möjligheten att förflytta kanoten framåt om man samtidigt tog varsitt stadigt paddeltag. Hur långt vi stänkade oss fram genom gyttjan var svårt att avgöra från vår position som inte inbjöd till någon överblick över landskapet där vass och starr stod tät och hög runtom. Men med så långsamt tempo blev det möjligt att hinna upptäcka vilka växter som gömde sig i den höga vegetationen. Det dröjde inte länge förrän vi såg veronikan i blom där den växte alldeles i strandkanten. Dikesveronikan som jag sett i Skåne och på Öland tidigare har rosafärgade små blommor, mindre än

hos bäckveronikan *Veronica beccabunga*. Veronikan vid kanoten bar ljusblåa blommor, minst lika stora som bäckveronika. Ingen tvekan att arten var vattenveronika alltså men vi tog som vi lovat belägg till Thomas och pressade. Vi kände oss nöjda att trots alla hinder nått fram till målet. Återfärden skulle bli ännu besvärligare anade vi och beslöt oss att påbörja den.

Första svårigheten infann sig genast. Hur vrider man kanoten i en halvmeterbred åfåra? Omöjligt, men desto lättare att själva vrida sig 180 grader och låta fören bli akter och tvärtom! Medströms gick det lätt fram till bron när vi nått huvudfåran men sedan? Att lifta med en kanot i vägkanten skulle nog bara göra oss till åtlöje. Vi kunde ju inte lämna kvar den där utan möjlighet att låsa fast den. Återstod bara att försöka nå sjön trots frånvaron av vatten i den sydligaste spetsen. Där åfåran upphörde tog alltså vattnet slut. Framför oss låg bara gyttja men också åtskilliga vattenväxter som var rotade i sjöbotten, främst näckrosor. Vi lät packningen och paddlar ligga kvar i kanoten men steg själva ur. Vilande till hälften på näckrosrötter och till hälften över relingen drog vi oss taktfast genom gyttjan. Flera gånger bar inte rötterna utan kroppen drogs ner ett bra stycke men så länge man inte tappade greppet om kanoten sjönk huvudet inte under relingen. Det var inte solen som färgade oss bruna under den här kanotfärden över sjön. Innan vi bar tillbaka kanoten uppför slutningen

tog vi ett välbehövligt dopp i sjön för att tvätta bort den bedrägliga solbrännan, en angenäm avslutning på en varm händelserik högsommardag.

Referenser

Edqvist, M. & Karlsson, T. 2007: Smålands flora.

Artportalen, www.artportalen.se

Tomas Fasth, Högemålen 2, 563 91 Gränna.
E-post: tomasfasth@telia.com

Fotnot

Vattenveronikan är mycket sällsynt i Småland med färre än 10 lokaler. Främsta förekomsterna finns i Svartåns dalgång mellan Bredestad öster om Aneby och Gripenberg väster om Tranås. Utanför denna dalgång finns färre än fem aktuella förekomster på spridda håll i slättbygder. Arten växer vid lugna vattendrag, diken och dammar. Den är konkurrenssvag men kan snabbt etableras på nyblottad mark såsom vid Gripenberg där ett fåtal exemplar på 1990-talet omgående ökade till 600 ex sedan diket rensats (Jörgen Josefsson 2006).

Årets växt 2017 – svart trolldruva

▪ Tomas Fasth

Svart trolldruva *Actaea spicata* är en flerårig ört med stora flerflikiga blad och små vita blommor i en klase som sträcker sig över bladskivorna. Trolldruvan uppträder i regel fåtaligt och går att finna från och med första hälften av maj då bladen visar sig. Fertil blir plantan tidigast efter 8 år men växten går att känna igen enbart på bladens utseende och lukt. Efter blomningen i maj-juni utvecklas svarta, lite avlånga giftiga bär. Bärklasarna blir länge kvarsittande och kan även ses efter att bladen har vissnat efter första frosten. Trolldruvan kan i gynnsamma fall bli halvmeterhög men är ändå vara förvånansvärt svår att upptäcka bland andra storbladiga skogsväxter, exempelvis ormbunkar. Förekomsterna är ganska jämnt spridda över Sverige upp till Norrbotten och lappmarkerna. Längst norrut ersätts den av närstående röda trolldruvan *Actaea rubra*, med vilken den kan hybridisera. Svart trolldruva är en skogsart men finns även i gläntor och kan klara sig åtminstone kortare tid på små hyggen. Den förekommer i örtrika friska-fuktiga skogar med mullrik kalkhaltig jordmån i sällskap med bl a ormbär *Paris quadrifolia*, blåsippa *Heptatica nobilis* och vårärt *Lathyrus vernus*. Lämpliga biotoper är raviner, lövklädda branter, igenväxande lövängar och ört-

rika granskogar, gärna nära surdrag.

Svart trolldruva finns i stora delar av Småland men med tydlig tyngdpunkt i norra hälften som har högre kalkhalt. I södra Småland finns den främst i grönstensområden. Den saknas eller är mycket sällsynt i sydost och västra delen, båda trakterna med magrare markförhållanden. Funnen i 535 rutor. Antalet förekomster med noggranna angivelser på artportalen är ca 700 mellan åren 1980 och 2016. Smålands flora fynd-lokaler finns därtill på artportalen men bara med koordinater för kartbladets mittpunkt. Lämpligt vore att uppsöka förekomster som ej följts upp de senaste 10 åren.

Trolldruvans dragning till örtrika skogar gör att dess förekomster ofta sammanfaller med andra kalkkrävande arter som tandrot *Cardamine bulbifera*, storrams *Polygonatum multiflorum* och vårärt. Dessa arter är exempel på signalarter, vilka indikerar nyckelbiotoper med lång skoglig kontinuitet och förekomst av rik markflora. Förekomster i bestånd med fuktiga lokalförhållanden torkar snabbt ut om skogen kalhuggs och arten försvinner. Signalarter används för att lättare identifiera nyckelbiotoper i skogen. Nyckelbiotoper är

potentiella lokaler för rödlistade arter och biotoper som inte klarar sig utan hänsyn från skogsbruket. Att trolldruvan använts som signalart vid nyckelbiotopsinventering bidrar till de många registrerade fynden på Artportalen. Härhemma kan jag nästan blicka ut från mitt kontor mot den enda nyckelbiotopen som registrerades på gårdens ägor under ordinarie nyckelbiotopsinventering 1995. Trolldruvans växtplats var en fuktig granskog som senare samma år stormföllades. Den fanns kvar i beståndet de närmast följande åren men hur utbredningen ser ut idag återstår att se.

Trolldruvan fungerar utmärkt som signalart för en sällsynt fjäril vars larver lever av bären. Skuggmalmätaren (oren malmätare) *Eupithecia immundata* lägger sina ägg i blommans fruktgömmen. När äggen kläckts senare på sommaren blir frukterna hopsjunkna varefter innehållet äts upp inifrån och utgångshålen fylls med exkrementer. Den fluglika larven äter sig mätt på en månad och förpuppas i marken. Spåren på bären syns dock så länge dessa sitter kvar. Skuggmalmätaren har ännu inte påträffats i Småland men fynd finns från flertalet landskap, bland annat Öster- och Västergötland samt Öland. Störst chans att finna den är i klimatiskt gynnsamma lägen, sydvända branter och blockmarker. Trolldruvans giftighet avskräcker inte heller gnagare från att äta frukterna och på så sätt hjälper de till att sprida fröna. I Nymans Svenska växters naturhisto-

ria från år 1867 finns arten beskriven under namnet paddört. Lokala namn som samma verk nämner är bland annat trollbär från Hälsingland, för övrigt det aktuella namn den har i Norge. Trolldruvan har använts inom medicinen och för att bota sjuka kor. Bären färgar ull mörkt brun. Ur Nymans flora är följande beskrivning hämtad: "Genom sitt vackra och ansenliga bladverk och sina svarta glänsande bär pryder Paddörten de ensliga ställen der den merendels bosätter sig. Dess blommor lukta nästan som fläder och hela växten luktar något äckligt, men tyckes behaga paddor och grodor, åt hvilka dess blad lämna skydd och skugga, hvadan namnet".

Ha alltså alla sinnen öppna vid sökandet efter trolldruvan och studera gärna bären närmare så kanske du är den fluglika fjärilslarven på spåren men gör inte som skuggmalmätaren, ät ej bären.

Rapportera direkt på Artportalen och ange antal plantor och biotop. Du kan även skicka rapporter till Ulla-Britt Andersson, Kummelvägen 12, 386 92 Färjestaden, ullabritt.oland@gmail.com senast 15 oktober.

Tomas Fasth, Högemålen 2, 563 91 Gränna.
E-post: tomasfasth@telia.com

Svart trolldruva. Foto: Tomas Fasth.

Hårnervmossa – årets mossa

▪ Per Darell

Årets mossa är hårnervmossa *Campylopus introflexus*. Det är en art som räknas som invasiv, då den kan ta över i miljöer där naturligt förekommande mossor eller lavar annars skulle växa. Den växer framför allt på störda, nakna miljöer som sandiga marker, brandfält, på stubbar eller på torv, men också på hållmarker. I England har man iakttagit att den förekommer på marker där tidigare en annan nervmossa växte, nämligen styv nervmossa *Campylopus brevipilus*. Hårnervmossa iaktogs första gången i Europa i 1941 i Sussex. Den spred sig snabbt och förekommer över nästan hela Storbritannien idag. De har senare spritt sig över stora delar av Europa och västra USA. I Sverige iaktogs den första gången 1976 i Halland (Danmark 1968 och Norge 1978). Idag är den vanlig vid västkusten och expanderar österut. Flera fynd har gjorts i Småland och även på Öland. I Kronoberg är sju fynd noterade, framför allt i de västra delarna. Jag fann den 2016 i Horgenäs vid Åsnens strand på en sten. Hårnervmossan är ursprunglig på södra halvklotet (Australien, södra Afrika och södra Sydamerika). Hur den spritt sig är till norra halvklotet är okänt. Den är lättspridd och sporkapslar är ganska vanliga. Lokalt sprider den sig också med avbrutna blad- och skottspetsar.

Den är konkurrenskraftig och kan vid lämplig miljö täcka stora ytor. Arten känns lätt igen då den är torr, på den vinkelrätt böjda hårudden. Bladen är långsmala och har som andra nervmossor en bred nerv. Andra nervmossor förekommer huvudsakligen endast i västra Sverige.

Per Darell, Rökesvens väg 14, 342 34 Alvesta. E-post: per.darell@netatonce.net

Hårnervmossa. Foto: Per Darell.

Validering av kärlväxtfynd i Artportalen på gång

Artportalen (www.artportalen.se) är en plats där alla som vill kan rapportera fynd av djur, svampar och växter i Sverige. Många har Artportalen som inspirationskälla för privata exkursioner och dessutom utnyttjas den i stor omfattning i myndigheternas naturvårdsarbete. Det är därför viktigt att informationen i Artportalen är korrekt. Alla rapportörer gör säkert sitt bästa men ibland blir det ändå fel. Då är det viktigt att det finns mekanismer i Artportalen för att upptäcka och rätta misstagen. Genom den nytilkomna Provinskatalogen för kärlväxter markeras nya fynd för en provins; dessa måste kollas särskilt noga. Dessutom har det nyligen skapats en organisation och plan för granskning av uppgifterna i Artportalen. Den kontroll av uppgifterna i Artportalen som nu påbörjats kallas *validering*, och den kommer att täcka alla grupper av organismer.

Hur går valideringen till?

Metod. När man validerar en fynduppgift granskar man all information den innehåller. I praktiken ligger dock huvudvikten vid att rätt växt anges. I andra hand kontrollerar man om den geografiska positionen är rimlig och tillräckligt noggrann. I tredje hand granskar man om övriga uppgifter i

rapporten är rimliga. Valideringen av floraväktaruppgifter har delvis annat fokus: här läggs stor vikt vid exakthet i lägesangivelser och mängduppgifter.

Om allt är i sin ordning får uppgiften status *Godkänd*. Om något inte är OK skriver valideraren ett meddelande till rapportören med Artportalens inbyggda meddelandesystem. Om tvekan kvarstår kommer man överens om en handlingsplan, till exempel att beläggska insamlas, eller att fyndet ska markeras som osäkert. Går artbestämningen inte att lösa får uppgiften bedömningen *Ej möjlig att validera* eller *Underkänd*. I det senare fallet kommer uppgiften inte längre att synas i Artportalen. Dialogen kring fynden är en mycket viktig del av valideringsarbetet.

Validerare. Valideringen kommer i första hand att ske regionalt - i provinser eller län. Kritiska grupper, exempelvis maskrosor *Taraxacum*, hökfibblor *Hieracium* och björnbär *Rubus* sektion *Rubus*, kommer att valideras på nationell nivå av experter. Regionala validerare utses i samråd mellan de regionala föreningarna och den nyligen bildade Nationella valideringsgruppen för kärlväxter och får sin behörighet av ArtDatabanken. De regionala valide-

rarna bör ha god kunskap om områdets flora och natur. Förhoppningen är att det ska gå att finna minst 3-4 validerare per region inklusive floraväktaransvariga.

Att tänka på - i fält och vid datorn

När du rapporterar en ovanlig eller svårbestämd art underlättas valideringen om du tänker på följande:

Dokumentera. Ta foton som du lägger upp på Artportalen.

Belägg eller inte? Se rutan längst ner.

Koordinater. Ge så noggranna koordinater som möjligt. En noggrannhet på 5–10 m är önskvärd för arter som ska valideras men 25 m är OK. Undvik noggrannhet över 100 m.

Lokalnamn. Ange helst avstånd och riktning till någon fast punkt i landskapet till exempel en by, kyrka, sjö eller liknande.

Biotop. Skriv alltid något om växtens

biotop.

Vild eller odlad? Som vilda räknas från början odlade arter som spritt sig utanför tomtmark eller som står kvar mycket länge utan vård. Annars markerar du i rutan "Ospontan".

Var bestämningen rätt? Är du osäker är det bättre att kryssa i rutan "Osäker artbestämning".

Underarter och varieteter. Ange det bara när du har granskat karaktärerna och förvissat dig om att det var just den angivna – rapportera annars växten på artnivå.

Nationella valideringsgruppen för kärlväxter

Ulla-Britt Andersson

Mora Aronsson

Margareta Edqvist

Per Flodin

Thomas Karlsson

Bengt Stridh

Sebastian Sundberg

Samla belägg av växter eller inte?

Du bör ta belägg om:

- det är en okänd eller svårbestämd växt, på en ny lokal, vars bestämningskaraktärer är okända eller svårfångade på foto.
- det är ett förstafynd i en region.

Ta **inte** belägg (utan nöj dig med foton) om:

- det finns misstanke om att det är en fridlyst växt, se www.naturvardsverket.se/Var-natur/Djur-och-vaxter/Fridlysta-arter/
- det är en liten förekomst som riskerar att försvagas av insamlingen. Ta max 10% av skotten.
- växten redan är känd från lokalen.

För tips om hur belägg bör tas, se <http://www.biomus.lu.se/pressa-vaxter>

Årsmötet i Åsens by, Aneby

För ett 10-tal år sedan hölls Smålands floras årsmöte i Aneby kommun senast. Exkursionen avslutades då vid Noens södra ände med landskapets enda förekomst av fjällskära i ett rikkärr. Förhoppningen är att besökande den gången fick botanisk mersmak av traktens flora och att fortsättningen längre norrut längs den milslånga och vackra Noen blir lika lockande.

Årsmötet 2017 hålls lördagen den 8 juli i vandrarhemmet vid Åsens by, Aneby kommun. Vägbeskrivning: För besökare som anländer från S/O är antingen E4 eller RV 32 bästa alternativ. Från E4 tar man av vid Huskvarna på LV 132 mot Aneby. Vik av vid Lekeryd mot Vireda. Vid Haurida kyrka finns skyltad avtagsväg mot Åsens by som ligger någon km norr om kyrkbyn. Från RV 32 tar man av mot Aneby och därifrån tar sikte på Hullaryd-Vireda-Haurida. Kommer man från norr på RV 32 är Sunhultsbrunn lämplig avtagsväg. Närmar man sig norrifrån på E4 tar man av vid Gyllene Uttern och tar gamla riksettan söderut till Ölmstad. Här tar man i en 4-korsning österut mot Bunn en mil där man viker söderut vid ankomsten till det gamla stationsläget vid sjön med samma namn mot Haurida. Passera då den stora parkeringen dit flertalet reservatsbesökare hänvisas till. Vandrarhemmet nås via vägen från kyrkbyn mot norr.

Lördagen inleds med årsmötesförhandlingar under förmiddagen. Efter lunch görs en gemensam exkursion till närbelägna lokaler i nordvästra delen av Aneby och angränsande delar av Tranås kommun. Gemensamt floraväkteri i mindre grupper sker under söndagen. Floraväktardeltagare övernattar utan kostnad på vandrarhemmet och föreningen står även för måltiderna bägge dagarna. Boende för långväga besökare fredag-lördag går också att ordna om anmälan görs i god tid och logikostnaderna står föreningen för. Boendet sker i dubbelrum men blir efterfrågan större än tillgången kan extrabäddar ordnas alternativ boende på närbeläget vandrarhem vid Bunn.

Åsens by är ett kulturreseervat kring en tät by med de ålderstigna byggnaderna varsamt restaurerade och omgivande odlingsmarker omgivna av trädgårdsgårdar. Det småskaliga odlingslandskapet är bevarat med traditionell hävd. Ängs- och betesmarker ingår och hävdas med lieslätter och betande nötkreatur. Floran är rik med många av ängsmarkens typiska representanter. Reservatet är välbesökt och här ordnas många familjeaktiviteter som främst riktas till småbarnsfamiljer där husdjur och odlingslandskap visas upp. Därtill hålls årligen olika kurser i skötseln av reservatet, bl a kring ängsslåttern med lie.

Preliminärt program:

Lördag 10.00 samling och fika serveras, ute om vädret medger.

10.30 Årsmötet öppnas i lokal nära vandrarhemmet

11.30 Lunch serveras i lokal nära vandrarhemmet

12.30 Utflykt till Noen. Preliminärt bjuds det på lövskogar, jätteekar, branter och herrgårdsmiljöer

17.00 Återkomst till Åsens by och visning av odlingslandskapet i kulturreservatet

19.00 Middag i lokal nära vandrarhemmet

20.00 Om vädret vill väl utflykt till närbelägna slättsjö, Ruppen. Badstrand och vattenväxter utlovas

Söndag 08.00 Frukost serveras nära vandrarhemmet

09.00 Gruppindelning för avfärd till närbelägna floralokaler för uppföljning av hotade arter.

Lunchplats och -tid bestäms senare men räkna med annan plats längre österut i kommunen.

Floraväkteriet fortsätter en bit in på eftermiddagen.

Anmälan görs till Tomas Fasth, tomas-fasth@telia.com eller på mobil 0730-631506. Vanlig post sänds till Högmålen 2, 563 91 Gränna. Din anmälan vill jag ha senast 22 juni. Meddela ditt deltagande någon av eller bägge dagarna, önskemål om särskild diet/kost och ev enskilt boende.

Medlemsavgift 2017

Med detta häfte medföljer inbetalningskort för medlemsavgiften. Om du redan har betalat årets avgift kan du förstås bortse ifrån det. Om du är osäker på om du har betalat kan du kontakta kassören eller ordföranden. Glöm inte att meddela om du byter adress.

Fredagen den 30 juni Exkursion till Svartåmaden vid Anneberg, Nässjö kommun

Svartåmaden är ett våtmarkskomplex i anslutning till Svartån uppströms Anneberg, 230 m ö h. Svartåmadens mycket höga naturvärden har kvalificerat den till nationella myrskyddsplanen, d v s ett långsiktigt skydd av värdena är befogat och utreds just nu av Länsstyrelsen. Objektet består inte bara av mader närmast ån utan också till lika delar av tallmossar, sumpskogar och topogena kärr, av vilka stora delar utgörs av rikkärr. Till objektet hör också skogsklädda fastmarker på myrholmar, -uddar, åsar och större anslutande barrskogsbestånd. Nivåskillnaden mellan Knappevad i norr och Sågen 3 km uppströms är endast knappa metern. Dämmen i norr och söder har använts för kvarnar men är idag igenvuxna. Ingreppen i våtmarken är trots dess storlek få och mest marginella. I sydost finns här en större grustäkt som är övergiven sedan många år. Där den grävs ut till grundvattennivån har våtmark uppstått och gjort att den i södra Sverige mycket sällsynta smalfråken hittat hit.

Maderna domineras av örtrika kärr med kärrsilja, ängsruta, pors, kråk- och vattenklöver. Bottenskiktet är dåligt utvecklat. I öppet vatten växer vattenblink, gul näckros och sjöranunkel. Där

rikkärr är utbildade tillkommer trevliga inslag som orkidéerna korallrot och Jungfru Marie nycklar, slåtterblomma, dybläddra, gräsull, knaggel- och trindstarr. Bottenskiktet är välutvecklat med både vit- och brunmossor. Här finns bl a gyllenmossa, späd skorpionmossa, röd skorpionmossa, korvskorpionmossa, guldspärrmossa, strandspärrmossa, myrbryum, fetbålmossa, guldskedmossa, knoppvitmossa, krokvitmossa och purpurvitmossa. Sumpskogarna har likaså rik flora med arter som granbräken, missne, rank- och skärmstarr, käll- och bandpraktmossa. Granbräken växer även i öppna kärr. På en allåga i öster hittades platt spretmossa som har få kända förekomster på Småländska höglandet. Även lav- och svampfloran bjuder på rik flora. Högstubbar hyser kornig och brunpudrad nållav, senvuxna alar är värdräd för rostfläck. Rödgul trumpetsvamp växer bitvis rikligt under al. Tallmossarnas flora är fattig men förekomsten av dvärgbjörk är intressant. Denna fjällväxt har i Sydverige främst förekomster på Sydsvenska höglandet.

Undertecknad utförde en inventering av Svartåns mader 2016 på Nässjö kommuns uppdrag och ovanstående text är saxat ur beskrivningen efter den inventeringen som skedde under

hösten. Lokalen var ett av kommunens naturvårdsobjekt från 1975 som Inge-
mar Hjort skrev men dess botaniska
värden uppdagades då Smålands flora
genom Inger Bergqvist inventerade
den aktuella kartrutan och lyfte fram
lokalen som en av kartbladets särskilt
skyddsvärda. Rikkärren som gjorde att
området blev kvalificerat till nationella
myrskyddsplanen med långsiktigt
skydd som mål beskrevs även i Våt-
marksinventeringen av Nässjö kom-
mun som skedde ungefär samtidigt som
Ingers inventering.

Exkursionen äger rum fredagen den
30 juni med start klockan 17.30 vid
Knappevad längst i norr. Från An-
neberg är det en dryg km mot sydost.
Anmäl gärna er ankomst i förväg till
undertecknad! Trevligt att få besked
om sällskap till våtmarken. Mobiltel
0730-631506 eller mail tomasfasth@
telia.com.

Granbräken. Foto: Tomas Fasth.

Råd till författare

Parnassia utkommer maj och december. Artiklar och notiser bör skickas senast 1 april respektive 1 november för att komma med i ett visst häfte.

Det är enklast om du skickar texten med e-post och gärna skriven i Word. Men det går också utmärkt att skicka texten på papper (läs då korrekturet extra noga så att allt blir rätt avskrivet).

Skicka gärna med förslag till bilder - teckningar, kartor eller foton av växter, miljöer, personer. Digitala bilder fungerar smidigast. Digitala foton måste ha hög upplösning och helst vara i formaten .tif eller .jpg.

Välkommen med dina bidrag till *Parnassia*!

Redaktörer:

Tomas Burén, Adelgatan 11A, 393 50 Kalmar. Tel 0480 - 251 89.

E-post: tomas.buren@netatonce.net

Åke Widgren, Ronnebygatan 10, 371 32 Karlskrona. Tel 0455 – 31 17 41.

E-post: cotula@gmail.com

Nicklas Strömberg, Sågverksvägen 10, 570 84 Mörlunda. Tel 070 - 205 49 78

E-post: nicklas.stromberg@anthus.nu

Äldre nummer av *Parnassia* säljes

Äldre nummer av *Parnassia* (år 1992–2014) säljes för 15:-/styck. Hela sviten (36 häften) kostar 350:-. Av några nummer finns bara ett fåtal exemplar kvar.

Från år 1988–1991 (8 nummer) finns få nummer kvar och de säljes endast i hel svit för 100:-. Kostnader för porto och emballage tillkommer.

Beställ hos Margareta Edqvist, tel. 0380 - 106 29.

E-post: margareta.edqvist@telia.com

www.smalandsflora.com

Sid 1

Tomas Burén - Kärren vid Berghem - mer kvar att upptäcka

Sid 4

Tomas Fasth - Vattenveronikan vid Svartån - ett botaniskt äventyr att belägga dess förekomst i Hyllingen

Sid 7

Tomas Fasth - Årets växt 2017 - svart trolldruva

Sid 10

Per Darell - Hårnervmossa - årets mossor

Sid 11

Validering av kärlväxtfynd i Artportalen på gång

Sid 13

Årsmötet i Åsens by, Aneby

Sid 15

Fredagen den 30 juni - Exkursion till Svartåmaden vid Anneberg, Nässjö